

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 25

Sreda, 28. marca 1934

Leto IX

Uganka srednje Evrope

Rimski dogovor, pravijo, ni prinesel nič posebnega, nič bistvenega. To je tolažba. Francija se jezi na svojega poslanika De Chambruna in njegovega prednika De Jovenela, češ, da sta ta dva kriva med Italijo, Avstrijo in Ogrsko sklenjenega pakta, ker sta delala prej reklamo zanj, kakor pa odločno nastopila proti paktu.

Kakor je navidez dogovor nedolžen in Mussolini razglasa, da bi tolažil zlasti malo antanto, da njegova imperialistična politika ni usmerjena na Balkan, marveč v Afriko in Azijo, njegova akcija za Evropo in Balkan vendarle ni nepomembna. Zbližanje med navedenimi tremi deželami utegne postati most, preko katerega se posreči Nemčiji zopet znana politika od Hamburga do Bagdada. To je tembolj verjetno, ker, če Italija izjavlja, da ne mara Balkana, mora imeti s srednjo Evropo ne le gospodarske, ampak tudi politične namene. Italija hoče ustvariti v Evropi politično moč proti zahodu. To moč bo ustvarila s svojimi zaveznicami in s priključitvijo Avstrije Nemčiji, ker je to gospodarska nužnost teh dežel, če hočejo obenem utrditi politični vpliv, kakršnega želita predvsem Italija in Nemčija.

Za Ogrsko je sicer pakt neugoden, ker v gospodarstvu ne bo konkurenčna z Avstrijo in Italijo, toda Ogrska se žrtvuje, ker upa na revizijo mej in s tem bogato nagrado za svojo »lojalnost« do Italije.

V tej tendenci gre tudi nemška politika, ki išče predvsem prijateljev na vzhodu in Balkanu.

Evropa je danes enako ognjišče sporov, kakor je bil pred vojno Balkan. Kako bo mednarodna politika, ki je vsak dan bolj zapletena, ta problem rešila, je velika in važna uganka.

Ali z mirnim sporazumom ali z vojno? To vprašanje vznemirja vso Evropo.

Boj za priznanja delavskih organizacij

v Zedinjenih državah

Rooseveltova diktatura ni po go-
du ne delavcem in ne podjetnikom.
Podjetniki se upirajo utikanju v nji-
hove gospodarske zahteve, ker hoče-
jo imeti svobodne roke v sklepanju
delovnih in mezdnih pogodb. Tako
so železniške družbe sklenile že oko-
li novega leta, da znižajo svojim
uslužbencem mezde za 15 odstotkov.
In ob novem letu so že znižali ob-
nem plače za 10 odstotkov.

Med železničarji je ta ukrep družb
povzročil silno ogorčenje, ki prire-
jajo močnejše protestne manifestacije.

V mnogih krajih so že izbruhnile
stavke tudi v drugih strokah. V Cle-
velandu stavka 16.000 delavcev, v
Toledu je nastala splošna stavka de-
lavstva, v Tagoni stavka 7000 prista-
niških delavcev.

Stavkovno gibanje je splošno, ker
se podjetniki hočejo izogniti prizna-
vanju ameriške delavske federacije,
ker bi s priznanjem organizacije mor-
ali priznati tudi potem obvezna de-
lavška sodišča v mezdni in delovnih
sporih.

Važna pooblastila

Državni proračun

izglasovan

Narodna skupščina je sprejela dr-
žavni in finančni zakon za 1934/35 z
245 glasovi proti 19. Sprejet bo pro-
račun še v senatu.

Letošnja proračunska debata je
bila bolj zanimiva in značilna kakor
lanska. Mnogo so v njej razpravljali
o političnem, kulturnem in gospodar-
skem življenju. Ali
že to, kar smo čitali v časopisju, do-
volj pojasnjuje naše politične, social-
ne, kulturne in finančnogospodarske
razmere.

Interesanten je amandement, ki je
bil sprejet ob koncu debate.

Amandement pravi:

»Pooblašča se ministrski svet, da
sme izdajati naredbe z zakonito ve-
ljavnostjo v svrhu urejevanja in olaj-

šanja ekonomskih razmer v državi
ter splošnega pospeševanja gospo-
darske delavnosti. Te naredbe stopa-
jo v veljavo z dnem objave ter se
morajo takoj predložiti v potrditev
narodni skupščini. S stopanjem tega
zakona v veljavo preneha veljavnost
čl. 6. zakona o podaljšanju veljavno-
sti zakona o zaščiti kmetov in o uve-
lavljenju posameznih določb zakona
o izvršitvi in varstvu z dne 19. de-
cembra 1932.«

Minister Pucelj v pro- računski razpravi

V svojem ekspezeju je minister
Pucelj obširno govoril o socialnem
zavarovanju. O zakonu z dne 14. ma-
ja 1922 je rekel, da ni potreben iz-
premembe, ker je dober, samo izvesti
ga je treba v celoti.

Oboroževanje napreduje

Anglija gradi vojna letala

Preliminirani proračun za vojno
zrakoplovstvo Velike Britanije v letu
1934 znaša celotno 17.561.000 funtov
šterlingov, to je za 135.000 funtov
več kakor v prejšnjem letu.

Preliminirani proračun obseza štiri
dopolnilne zrakoplovne eskadre,
med njimi dve za obrambo dežele z
majhnim akcijskim radijem, eno es-
kadro težkih hidroavijonov, ki so na-
menjeni za prekomorsko službo in ki
imajo velik akcijski radij in eno es-
kadro pomorskih avijonov kot dopol-
nilno eskadro za bombardiranje na
matičnih brodovih.

Ta program gradbe zrakoplovne
vojske Velike Britanije dopolnjuje
vojno zrakoplovstvo na 81 eskader
rednega zrakoplovstva in na 13 es-
kader zrakoplovstva samo za obram-
bo dežele.

Minister zrakoplovstva lord Lon-
donderi je izjavil v svojem proračun-
skem poročilu, da interesi britskega
cesarstva vladi ne dovoljujejo več,
da bi se še dalje držala programa,
po katerem naj bi ostalo britsko zra-
koplovstvo v trajni inferiornosti.

Nemški fašizem podpira kapitalistično spe- kulacijo na škodo ljudstva

Dr. Schlacht in spekulacija nemškega kapitalizma.

Predsednik nemške državne ban-
ke dr. Schacht nam je znan. Ko so
bili v nemški vladi socialni demokra-
ti, se je uprl vladi ter moral odstopi-
ti. Ker je član močnih bančnih kon-
cernov, je onemogočil državno finan-
čno gospodarstvo, da je vlada morala

demisijonirati. Sedaj je zopet pred-
sednik banke in napoveduje devalva-
cijo nemške marke, kar je takrat na-
meraval. Ta tretja devalvacija bo zo-
pet zadela — narod, žel pa bo kapi-
talist in posest.

Bolgarski nacionalisti obiskujejo Hitlerja

Vodja takozvanih bolgarskih »naci-
onálnih legijonarjev« Ivan Dočev,
je skupno z upokojenim generalom
Žekovom šel v Berlin, da se pokloni
Hitlerju. V kratkem bo zveza naci-
onalnih legijonarjev priredilo veliko
zborovanje v Plovdivcu, ki se ga bo
udeležilo baje 40.000 njenih članov.
Očitke, da vzdržuje Dočev zveze tu-
di s Cankovom, Dočev zavrača. —
Menda ni več daleč čas, ko bodo tu-
di jugoslovanski nacionalni socialis-
ti poromali v Berlin.

Fašistična „zmaga“ Italijanske volitve v „parlament“

V nedeljo so se vršile volitve v
italijanski parlament. Po volilnem re-
du je mogoče postaviti samo fašistično
(Mussolinijevo) listo, za katero
sme volilec glasovati z da ali ne. Ob
neznosnem teroru je fašistična lista
prodrla z ogromno večino.

Proti Mussoliniju je v kljub teroru
glasovalo nad 15.000 volilcev.

Volitev čehoslovaške- ga predsednika

Predsedstvi senata in poslanske
zbornice sta se zedinili, da se bode
vršila volitev predsednika čehoslo-
vaške republike dne 24. maja t. l.
Zadnje volitve so se vršile dne 27.
maja 1927. Kandidat je dosedanji
predsednik dr. T. G. Masaryk, ki bo
izvoljen tretjič za predsednika repu-
blike.

Na Kubi je zopet po- buna

Kljub poostrenemu diktatorskemu
režimu se v mestu Havani strelja
vseprek. Revolucijonarno razpolo-
ženje se širi tudi po deželi.

Demokracija je brez- božništvo

V prevratnih dobah nastajajo po-
gostoma nesoglasja. Tako je nastalo
nesoglasje tudi med avstrijskim in
nemškim klerikalizmom. Nemški kle-
rikalizem se je kmalu po prevratu
izrekel za fašizem in novi režim, da-
si je prej ugovarjal vsaj deloma, zah-
teva le »pravičnost do katoliškega
dela prebivalstva«.

Avstrijski škofi so pa odločno na-
stopili proti nemškemu »nacionalne-
mu socializmu« in vladnemu sistemu.
Ko se je Hitler uklonil škofom, ob-
ljubivši jim, da opusti korake proti
klerikalizmu, so nemški škofi izja-
vili, da ni več povoda za borbo proti
fašizmu.

Avstrijski škofi pa v tem oziru
niso izdali nobene posebne deklaracije.
Zato je posegel vmes nemški
plemič von Papen, ki pravi, da ne
more biti pravilno in logično, da bi
bili nemški škofi za fašizem in av-
strijski proti fašizmu. Eni so v tem
primeru gotovo na krivi poti.

Z ozirom na to daje plemič Papen
škofom temeljito lekcijo, v kateri
pravi, da bi bilo potrebno, da k te-
mu vprašanju izpregovori tudi avto-
ritativno mesto (Rim?). Papen ime-
nuje »ljudsko suvereniteto« frazo, ki
ni samo nezmisljena, marveč tudi ne-
krščanska, da, zaradi svojega bistva
ateistična, to je, brezbožna. Papen se
nadeja, da bo tudi Avstrija zavrgla
princip suverenitete naroda in de-
mokracije.

Tako poučuje plemič, ki sanja o
zlatih časih srednjega veka, Rim, kaj
je pravo »brezbožništvo«.

Kako se Nemčija oborožuje?

Da, Nemčija se oborožuje. O tem
čitamo v kapitalističnem časopisju
dolge in ostre članke. Nemčija ob-
ljublja, da je pripravljena podpreti
lokarnski pakt, na drugi strani je pa
dovolila za zgradbo strateških cest
kredit v znesku okoli 16 milijard di-
narjev. Te ceste bodo tekle večino-
ma v ozemljih ob francoskih in av-
strijski meji ter bodo vezale indu-
strijske centre ter omogočale preva-
žanje tankov in drugih vojnih po-
trebščin. Vse to bo olajšalo mobilizacijo.
Nemčija bo lahko mobilizirala
v štiriindvajsetih dneh 21 divizij in
nadaljnjih dveh mesecih še 63. Tisti
dan, ko je Hitler ponujal Franciji
spravo, je Göring sklenil zgraditi 294
vojnih letal. Tudi tovarne so urejene
za oboroževanje. Porenska industrija
izdela v enem mesecu 3500 letal ter
1000 motorjev. Nemčija sama upa,
da bo imela že do 1. maja nad 2000
vojnih letal pripravljenih.

Te podatke je objavil angleški
list »Daily Express«. O resničnosti
teh podatkov ne moremo dvomiti,

Tako-le pišejo in poročajo. Toda
poudariti moramo, da je prav Angli-
ja največ kriva, da razorožitveni pro-
blem ne pride z mrtve točke. Anglija,
kakor tudi druge države, se pa ena-
ko pridno oborožujejo, o čemer pa le
redko in še takrat malo poročajo.
S kričanjem o oboroževanju Nemči-
je hoče kapitalistični svet prevarati
javnost, da se lahko oborožuje nemo-
teno sam, razorožitve pa sploh ne
mara.

Manevriranje kapitalističnega ča-
sopisja v tem vprašanju je popolno-
ma podobno manevriranju med voj-

no, ko do poloma nismo zvedeli resnice.

Pač bi se morali narodi zbuditi iz letargije. Podpreti bi morali svoj lastni tisk, ki zagovarja njih interese. Dokler bo ta tretja velesila lahko varala narode, bo tudi žela to, kar zanje in hoče žeti.

Slovo mariborskega delavstva od mrtvega s. Košanina

Komemoracija ob prevozu s. dr. Nedeljka Košanina na mariborskem kolodvoru.

Minulo nedeljo, dne 25. t. m. se je ob prihodu vlaka, ki prihaja iz Avstrije ob 8.27 zjutraj, zbralo več sto mariborskih sodrugov in sodružic na odprtem peronu mariborskega glavnega kolodvora, da se poslovijo od pokojnega s. dr. Košanina, dolgoletnega predsednika bivše Socialistične stranke Jugoslavije, svojega sobojevnika in prosvetitelja.

Železniški vagon, v katerem se je nahajala krsta s pokojnikovim truplom, so delavci mestnega pogrebnege zavoda zavili v črnino in na ta način improvizirali mrtvaški oder, pred katerim se je zgrnila v nemi žalosti velika množica.

Otroci delavskega društva »Detoljub« so položili ob krsti šopke svežega cvetja, delavstvo pa je poklonilo lep z rdečimi nagelji prepleteni venec, z napisom na rdečih trakovih: Socialisti Dravske banovine svojemu bivšemu predsedniku. — Godba glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev je zaigrala pod taktirko kapelnika g. Schönherrja v srce segajočo žalostinko, pevski zbor pekov pa je pod vodstvom pevovodje g. Cibica prekrasno zapel globoko občuteno »Vigred se povrne«. V imenu socialističnega delavstva se je od pokojnika poslovil s. Eržen, ki je orisal njegovo delovanje kot znanstvenika, socialista in borca za pravice delavskega razreda ter izkoriščanega dela naroda. Ob koncu njegovega govora so navzoči zaklicali trikratni »Slava!« pokojnikovemu spominu.

Po govoru s. Eržena je pevski zbor pekov zapel še delavsko pesem »Bratje, le k soncu, svobodi«, godba pa je zaigrala žalno koračnico.

Komemoraciji je prisostvovala tudi globoko potrta pokojnikova soproga, ki je spremljala krsto na voznji do Beograda.

Po zaključku komemoracije so se delavske množice razhajale s težko boljo v srcu in v mislih na svojega ljubljenege sodruga — inteligenta —, ki je bil z nami od svoje mladosti in je z nami ostal do svojega poslednjega diha. Na dostojen in veličasten način se je mariborsko delavstvo v imenu socialistično mislečega delavstva Dravske banovine poslovilo od s. Košanina.

V čegavem imenu se je to zgodilo?

Izkrvavel za svobodo delavstva

Znana so grozodejstva, ki jih je uganjala črno-fašistična reakcija na Dunaju, v Grazu, Linzu itd. proti avstrijskim socialistom, ki so branili ustavo in svojo svobodo. Iz province pa šele sedaj prihajajo podrobna poročila, ki prinašajo na dan grozovita hudodelstva avstrijskih starhemborgovih zločincev.

V noči od ponedeljka na torek, dne 12. februarja je bil v Brucku ob Muri v boju ranjen 24 letni schutzbündler s. Linhart, ki je bil kot okrožni predsednik socijalistične mladine prav posebno osovražen pri nasprotnikih. S. Linhart je zadobil na nogi poškodbo lažjega značaja, toda padel je in obležal ob vogalu neke hi-

še tako nesrečno, da se je nahajal med obema frontama. Kadarkoli so mu hoteli sodrugi priskočiti na pomoč, da bi ga odnesli na varno, so heimwehrovci s strelji iz strojnih pušk to onemogočili.

Nesrečni mladenič se je mučil poldrugi dan in končno vsled izkrvavitve umrl.

Avstrijski mogotci se danes bahajo s svojo zmago. Toda ta grozodejstva bodo vedno znova klicala po maščevanju vse dotlej, dokler ne pride obračun!

V čegavem imenu se je izvršil ta zločin, se sprašuje delavstvo? Nedvomno, da bo delavstvo tudi krivce izsledilo!

Schutzbündler Linhart je izkrvavel v boju za delavsko svobodo, v Brucku ob Muri, dne 13. februarja 1934

Doma in po svetu

Trgovska pogajanja med Nemčijo in Jugoslavijo se vrše te dni v Beogradu med delegacijama strokovnjakov obeh držav. Po sporu med Rimom in Berlinom se opaža živahno zanimanje Nemcev za balkanske države.

Morilci zagrebškega poslanca, advokata Mirka Neudorierja, so bili te dni obsojeni, in sicer: Franjo Zrinski in Stjepan Pižeta na smrt z obeshenjem in trajno izgubo državljan- skih pravic, Tomo Kelemen na do- smrtno ječo in trajno izgubo držav- ljanskih pravic. Dva sta bila obsojena na manjše kazni, dva pa oproščena.

Rimski atentatorji, ki so položili v cerkev sv. Petra v Rimu bombo, so bili obsojeni eden na 17, dva pa vsak na 30 let ječe.

Profesorja dr. Tandlerja so tu- di zaprli. Sodrug profesor dr. Tandler je zdravnik svetovnega slovesa in utemeljitelj dunajskih socialnoskrb- stvenih zavodov. Pred nekaj meseci je bil povabljen na Kitajsko, da pre- dava na šangajski univerzi. Ko je zve- del za dogodke v Avstriji, se je tak- koj vrnil s Kitajske na Dunaj. V so- boto dne 17. t. m. je prišel na Dunaj, se takoj prijavil policiji, ki ga je za- prla. Sodrug dr. Tandler, ki je s svo- jimi prijatelji ustvaril novi Dunaj, ni hotel v teh težkih dneh zapustiti svo- je sodruge. Njegova hrabrost in zve- stoba sta vzorni, in njegova aretaci- ja bo še bolj zmanjšala »ugled« Doll- fussovih v civiliziranem svetu.

Vodstvo nemške socialne demo- kracije se preseli v Pariz? Sodrug

Blum je predložil francoski vladi do- pis, v katerem javlja, da se želi vod- stvo nemške socialnodemokratične stranke preseliti iz Prage v Pariz, ker mu je delovanje po dogodkih v Avstriji otežkočeno s tem, da so ovi- rani stiki z zunanjim socialističnim svetom. Vlada se še ni izjavila. Načel- no sicer ne nasprotuje, želi pa vedeti, kako se bo vodstvo v Franciji udej- stvovalo.

Delnice vojne industrije v Nem- čiji. Delnice tovarne za topove »In- dustriewerke« so se te dni dvignile za 150 odstotkov. — Tudi znak dobe, od katerega imajo dobiček »propaga- tori miru«.

Avtomobilska industrija skrajša delovni čas ob istih mezdah. Avtomobilska industrija v Detroitu v Ame- riki je uvedla 36-urni delovni teden (prej 40) ob istih mezdah, hoteč s tem poravnati spor. Odredba se na- naša na tovarne in delavnice dvajsetih ameriških mestih. Podjetja so priznala tudi strokovne organizacije.

Milico hočejo

V avstrijski takozvani »domovin- ski fronti« pripravljajo načrt, po ka- terem naj bi se vse patrijotične boj- ne formacije kakor so: Heimwehr, Heimatschutz, Ostmärkische Sturm- schuren itd., združile in se organizi- rale v državno milico po angleškem vzorcu. S tem bi se oborožena moč Avstrije potrojila. Jeli to v interesu in po intencijah mirovnih dogovorov in pravil Društva narodov?

Varanje javnosti

Avstrijski »Neues Wiener Abendblatt« prinaša poročilo o naših sodrugih, ki se nahajajo v ječah. Poročila skoraj trdijo, da so župan Seitz, kancler dr. Renner, general Körner, Gabriela Proft, profesor Tandler, Breitner, Friedjung itd., vsi naravnost srečni, da so v zaporu. Seitz piše, bere in kadri. Renner se izpopolnjuje v angleščini in fran- coščini, Breitner pa dela načrte, kako bi bilo rešiti Avstrijo iz finančne krize. Sijajno se imajo torej sodrugi jetniki. Če se spomni- mo ob tej priliki ogromnega dela, ki so ga naši zaprti sodrugi izvršili na Dunaju in v Avstriji sploh, potem moramo reči, da že poznamo taka »poročila« in jim ne veruje- mo. Naravno je, da avstrijske oblasti tako poročajo z namenom, da ne bi eventualna obsodba ne vplivala slabo, ker je zgrajena na napačnih konkluzijah. Režim bo naureč sodil pred dunajskim deželnim sodiščem — branitelje ustave in zakonov. To razume lah- ko vsakdo!

Imate radi dobro kavo? Da? Potem Vam bo

gotovo ugajala. Polzkusite jo!

Tone Maček:

Slučaj Kumbergee

'Bergmandelc' je z drugimi besedami gorski duh, ali gorski škrat, ki ljubosumno varuje zaklade podzemlja pred človekovo grabežljivostjo in se mu dostikrat postavi po robu, zlasti kadar je na predrzen način izzvan.

»Ali veš zakaj te je zadnjič stari Podmenik oštel, ko si se vračal pod šaht in si med potjo žvižgal?« ga je vprašal Janez.

»Kako naj vem? Rekel je, da je žvižganje v jami prepovedano.«

»Pa veš zakaj? Ker starejši knapje verujejo, da se z žvižganjem priključuje 'bergmandelca', ki se nad izzivačem maščuje: spusti na njega kamenje ali kaj podobnega.«

Čepin je izpljunil prežvečeni in izmozgani čik, krepko je potegnil iz steklenice črne, neoslajene kave ni si je odrezal od konca tobačne klo- base nov zalogaj.

»Od več tovarišev sem že slišal, da so ga vi- deli v kakem zapuščenem rovu v podobi plave ali zelene lučke, pred katero so v strahu zbežali. Tudi jaz sem nekoč doli na Marijinem polju iskal cizo za les, ki jo je prejšnja zmena nekam skrila. Šel sem po zapuščenem rovu devete etaže, kjer se že davno več ne dela, ko naenkrat opazim pred seboj v temi nek modrikast sijaj. Obstal sem in kar nekam neprijetno mi je postalo. Pa sem se krepko pridušil in šel korajžno proti tisti

stvari. In veste kaj je bilo? Star, polgnil in prhel, z gobami poraščen štor. Vsi veste, da se prhel les, ki je pokrit s plesnijo, v temi svetli. No vidite. Takšen je vaš 'bergmandelc'.

»Ne vem, če bi bil ti tudi tako korajžen, če bi videl to, kar sem jaz videl pred leti doli na tretjem horizontu,« je pripovedoval Kurent. »Neko nedeljo smo bili določeni, da gori na skrajnem koncu glavnega rova položimo nov tir do konca tistega odseka in da zamenjamo preperete pod- pornike z novimi. Od tam gori so hoteli na drugi horizont graditi nov produšnik, ker je v tistih skrajnih sektorjih primanjkovalo zraka. Kraj je bil tam zapuščen, ker se tam še sploh ni kopalo za premogom. S stropov je kapljala voda, ki se je zbirala po rovu v velike mlake, preko katerih smo mogli skakati, če smo polagali pred seboj deske po tleh. Kar si prijel, je bilo vse blatno, prhli opaži so ležali vsenavzkriž po blatu. Šel sem sam naprej, ostala dva tovariša sta porivala za menoj cizo z orodjem in tračnicami. Ko se bližam mestu, vidim pred seboj neko višnjevkasto luč. Osupnil sem malo, ker sem vedel, da ni nikogar pred menoj. Ko sem stal, se mi je zdelo, da tudi tista luč stoji, ko pa sem šel dalje, se je tudi luč v enaki meri oddaljevala. Enkrat sem že mislil počakati onadva, a sem se bal, da bi se osmešil, če bi bil to samo moj privid, zato sem šel naprej, naj bo kar hoče. S trudom sem skakal preko luž po gnilih štorih, ki so ležali vsevprek in nisem odvrnil pogleda od prikazni. Ko sem se bližal koncu rova, se mi je zdelo, da tista luč, ki je migotala in trepetala kakor metulj-

ček, vedno bolj blede in ugaša. Ko pa sem prišel čisto na konec rova, je ni bilo nikjer več. Kaj mi- slite, kaj je bilo to?«

»Najbrže si tisto jutro vzel dober četrt sli- vovke za zajtrk, pa so se ti malo oči skalile,« ga je podražil Čepin.

»Ne, ne, bil sem čisto trezen in tudi oči imam hvala bogu precej dobre. Žganja pa, veš, da ne pijem. Tisto luč sem res videl in je tudi res bila tam.«

Vsi so ugibali, kaj bi to moglo biti in tudi Čepinov sodelavec, ki je dosedaj ves čas molčal, se je odkašljaj in povedal:

»Tudi jaz sem neke noči videl tako luč v gornjegrajskih gozdovih, kjer sem delal med dr- varji. Nekoč smo do trde teme žagali krelje z cepanice in smo se ponoči vračali precej daleč k našim barakam. Šli smo mimo neke globeli, v kateri je še ob najhujši suši stala mlaka. Dreve- sa, ki so se od starosti sama podrla, so ležala sem in tja po luži in gnila. Ko pridemo do tega kraja, naenkrat opazimo plamenkastovišnjevi je- ziček, ki je migotal sem in tja nad močvarjo. Sko- raj bi si ne bili upali naprej. Pa smo le krepkeje oprijeli naše gorjače in sekire in smo jo korajžno mahnili mimo. Kratak čas je luč hitela vstric nas, ko pa smo že zapustili močvirje, smo jo še nekaj časa videli plavati za nami, dokler ni zginila. Nam so se menda vsem lasje ježili in spustili smo se v tek in vsi zasopihani pridrevli v barake, kjer smo tovarišem komaj dopovedali, kaj smo doži- veli. To smo vsi videli in vsi to lahko potrdijo.«

(Dalje prihoduje.)

Strokovni pokret

30 letnico članstva pri strokovni organizaciji oblačilnih delavcev je te dni praznoval s. Rožman v krogu svojih poklicnih tovarišev. Podružnica je priredila v počastitev tega dogodka interno proslavo, katere so se udeležili sodruzi in sodružice v jako lepem številu. Proslavo je otvoril predsednik podružnice s. Bele s kratkim nagovorom, nakar je s. Čeh v imenu Strokovne komisije razložil pomen slavlja in izrekel pristrčne čestitke jubilarju. Taki jubileji so redki, zato pa je, zlasti v današnjem času tembolj na mestu, da jih proslavimo. Organizirano delavstvo pri tem ne slavi osebe kot take, ampak vrline, ki odlikujejo razredno zavednega delavca: prepričanje, zvestoba in vztrajnost. Treba je, da se organiziran naraščaj na takih primerih uči in da posnema pri tem stare in v boju preizkušene sodruge, ki so ohranili zvestobo organizaciji v dobrih in težkih časih in ki izpolnjujejo svoje dolžnosti do nje tudi še danes. Kajti, ako bi se delavska mladina bolj zavedala pomena svobodnega strokovnega pokreta, zlasti pa, ako bi znala ceniti žrtve, ki so že doslej padle za izboljšanje socialnega položaja delavstva, bi se najbrž z večjo ljubeznijo oklepale razrednih strokovnih organizacij. Ostareli sodruzi vedo predobro, kaj vse so dosegli z močjo svoje strokovne organizacije, dočim so mlajši sodruzi največkrat tisti, ki priborjene sadove lahko miselno uživajo. Demonstrirati veličino in pomen strokovne organizacije ob jubilejnih prilikah je zato naša dolžnost.

Kulturni pregled

Ljubljansko gledališče

Drama: »Gospodin Sonjkin in njegova sreča«, komedija ruskega pisatelja Semjona Juškjeviča. Zgodba o Sonjkinu, o pisarju, ki je v loteriji zadel milijon in pri tem zno-rel, je komedija človeka iz malomeščanskega življenja, ki vedno sanja, kako bi se povzdignil nekoliko višje in v udo-bnejši položaj. Vmes je malo ljubezni in v njegovem skritem koticu je želja, ko bo zadel milijon, bo imel tudi otroka. In srečka, ki leži v mislici je temelj tem gradovom v oblakih. Zgodi se pa, da res tista srečka zadene milijon. Radosť tako velika zadene Sonjkina, da omaga. Njegova mehka duša je preslaba, da bi lahko bila duša milijonarja. Svoje neznanu ime zavzre in si kupi drugačno, zveneče, a se zave, da je Sonjkin vseeno in ostane do konca, zato zno-ri. Tako se pokaže veličina človeške narave, ki je zmerom dragocenejša od vsega in se je ne sme posiljevati. Juškjevič je v tej komediji napisal žgoč manifest vsem ljudem, da malemu človeku ne prizdevajte gorja. Režija je bila v rokah prof. Šesta in je doživela lep uspeh, dasi gledalcev ni bilo mnogo. Mešačni ne ljubijo filozofije in resnice.

Književnost

Ameriški družinski koledar za leto 1934 je prav tako kakor vsa prejšnja leta, tudi letos tehnično sijajno opremljen letni almanah naših ameriških rojakov, z bogato in pestro vsebino. Je to med vsem velikim številom raznih slovenskih koledarjev, naj-sibo doma ali v tujini, brezdvomno najob-seznejši, najlepši in najboljši. Letošnji letnik se šp zlasti odlikuje po izbranem gradivu, tako v pripovedni prozi, kakor v pesmih, člankih in ilustracijah. Običajna ameriška sentimentalnost v njem vedno bolj izginja in se umika moderni stvarnosti, borbenosti in socialistični zavesti. Leposlovni del prinaša 18 povesti in črtic, originalnih in prevedenih od najboljših avtorjev, (Gorki, Turgenjev, Nexö), 16 pesmi (iz Slovenije Seliskar, Klopčič, Kozar, Čulkovski, od ameriških Sloven-cev pa Ivan Molek, Katka Zupančičeva in Ana Krasna). Poučnih člankov je v koledarju 11, od katerih je zlasti zanimiv Fran-ka Zajca »Obiski v Coloradu« s številnimi il-lustracijami, ki jih je v koledarju 55. Vsak nov koledar nam vedno bolj živo priča, da do-rašča med našimi ameriški rojaki nova generacija močnih osebnosti, z velikimi umetniškimi zmožnostmi. Imena: Ivan Molek, Joško Oven, Ivan Jantec, Katka Zupančiče-va, Ana Krasna, F. S. Tavčar, Anton Gar-den, Albert Hrast, Frank Zajc in drugi, bi bili v čast vsaki starokrajski slovenski re-viji. Od starokrajških sotrudnikov sta poleg že omenjenih štirih pesnikov zastopana s prozo še Ivan Vuk in Cvetko Kristan. Med ilustracijami najdemo poleg različnih re-produkcij inozemskih umetnikov tudi Ju-go-slovane: Meštoviča, Kutina, Stiplovska, Malasa in Miheliča. Ta edinstven slovenski delavski almanah služi našim ameriškim ro-jakom in sodrugom brezpogojno v čast in priznanje, kakor tudi njihovi tiskarni za si-jajno opremo. Naroča se pri Jugoslovanski Delavski Tiskovni Družbi, 3639 W. 26 th. Street, Chicago, Ill. U. S. A., in stane za Ju-goslavijo 1 dolar.

All si že poravnal naroč-nino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Celje

Opozorilo. O poslovanju »Ekspo-ziture Javne Borze dela v Celju se čujejo pogoste pritožbe. Da bo mo-góče na merodajnem mestu potrebno ukreniti, naj se vse pritožbe pošiljajo na Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije, centralna uprava Ljub-ljana, poštni predal 290.

Maribor

Mednarodni ženski dan v Mariboru

V nedeljo, dne 25. t. m. je podružnica Zveze delavskih žen in deklet v Mariboru priredila mednarodni ženski dan, ki je nad vse lepo uspel. Prireditve, ki se je vršila v dvorani De-lavske zbornice, je z lepim nagovorom ot-vorila s. Lipoglavškova, nakar je govorilni zbor otrok društva »Detoljub« izborna pred-našal Zupančičev govorilni zbor »Otroci mo-lijo«. Sledila je deklamacija s. Babiča »Pro-letarska žena«, ki je napravila na zbrane žene globok vtis. — O pomenu delavske žen-ske organizacije, trpljenju žen in njihove bo-rbe za svobodo je imel s. Eržen lep govor in žel za svoja izvajanja dolgotrajno odo-

bravanie. Predsednica prireditve je nato p-zvala žene, da glasujejo za predloženo re-solucijo, proti večji okrnitvi ženskih pravic, na način, da bi se jih pod pretvezo krize izrinilo iz javnih in privatnih služb. Resolu-cija je bila soglasno sprejeta. Pred zaključ-kom te lepe prireditve je mešani in moški pevski zbor pod vodstvom s. Presla zapel še več delavskih in narodnih pesmi, kar je razpoloženje še bolj dvignilo. Ta prireditve delavskih žen je pokazala, da se naše žene prebujajo in se pričenjajo zavedati, da se je treba za boljši položaj in za lepšo bodočnost boriti v vrstah zaved-nega delavstva.

Umrla je dne 22. marca t. l. naša sodružica Jekič Marija iz Ješenc pri Framu na zavratni delavski bole-zni jetiki. Sodružica Jekič je bila nad 5 let zaposlena v tovarna Doc-tor in drug v Mariboru, kjer je tudi pustila svoje zdravje. Pogreb pokoj-ne sodružice se je vršil v nedeljo, dne 25. marca. Da je bila s. Jekič med mariborskimi razredno zavednim delavstvom zelo priljubljena, je poka-zal pogreb, katerega se je udeležilo poleg velikega števila tamošnjega prebivalstva tudi precej mariborskih sodrugov in sodružic. Delavstvo iz to-varne Doctor in drug je kupilo lep venec z rdečim trakom, ki ga je s. Lazar v imenu mariborskega delav-stva položil umrli sodružici Mariji na grob ter v imenu organizacije vzel slovo od prerano umrle zaupnice. — Ohranimo trajen spomin naši s. Ma-riji, preostalim sorodnikom pa naše sožalje!

Suspendiran od vršenja službe. — Proti znanemu voditelju nacionalistič-nih železničarjev Rudolfu Tumpeju je bilo s strani železniške uprave uve-deno disciplinarno postopanje po § 193 zakona o prometnem osebju, istočasno pa je bil suspendiran od vr-šenja službe. V zvezi s tem se nam poroča, da bo po zaključitvi discipli-narnega postopanja najbrž postalo aktualno vprašanje njegove preme-stitve iz Maribora. Vest o suspendi-ranju g. Tumpeja je vzbudila v vsej javnosti, zlasti pa med železničarji, ki ga še posebno dobro poznajo, kot n. pr. uboge železničarske rodbine v ko-loniji, ki stoje pred deložacijo, sploš-no zanimanje in najživahnejše ko-mentiranje.

Predavanje »Svobode«. V sredo, dne 28. t. m. se bo vršilo predavanje »Svobode« in sicer bo predaval aka-demik Dolar o »Veri in socializmu«. Pridite polnoštevilno!

Velike ljudske kuge v preteklem stoletju je bil naslov predavanju »Svobode«, ki se je vršilo minulo sre-do v dvorani Delavske zbornice. Pre-davatelj sodni svetnik g. dr. Travner je na prav zanimiv in mestoma nj-mu lasten šegav način govoril o stra-hovitih boleznih in obrazložil, kako si je ljudstvo tolmačilo njihov izvor. — Predavatelja so poslušalci nagradili z dolgotrajnim ploskanjem.

Nad 5.500.000 Din prometa je imelo Hra-nilno in posojilno društvo delavcev v mi-nulem letu, in ne 2.800.000 Din, kakor smo v zadnji številki našega lista pomotoma po-ročali. Stalež članstva pa je bil ob koncu leta 1753 članov.

Nacionalistične zvezde ugašajo. Nedav-no se je vršil občni zbor mariborske Streleske družine, na katerem pa dosedanji tajnik g. Slavko Reja, ki je igral dolga le-

ta glavno vlogo med Orjunaši, niti ni več podal svojega tajniškega poročala, niti ni prišel blizu, niti ni bil izvoljen več v odbor. Doslej je bil g. Reja celo glavni govornik na raznih zborih tega društva po mestih in deželi. — Minulo nedeljo so imeli občni zbor Društva odvetniških uradnikov, na katerem je govoril tudi član g. Vojska, ki vedno koraka ob sprevodih na čelu v uni-formi viteзов Narodne odbrane. Na zboru svojih tovarišev pa je vzbudil g. Vojska s svojim govorom tak odpor, da je kmalu umolknil in tudi ni bil več izvoljen niti v odbor.

Pohorska cesta se bo iz sredstev le-tošnjega proračuna mariborskega okrajne-ga cestnega odbora nadaljevala o gradnji v svojem zadnjem odseku, od Sv. Marti-na do Sv. Areha na Pohorju. S tem bo Pohorje tovorjeno tudi za avtomobilski promet, čeprav s tem ne bodo zadovoljni naši pešizletniki in oboževalci idiličnega Pohorja. Istotako se bo letos nadaljevalo z gradnjo ceste Sveti Benedikt—Lomanoše —Gornja Radgona. Vsa ostala nujna cest-na dela se morajo radi nedostajanja sred-stev odložiti.

L. Delavsko kolesarsko društvo, centrala Maribor, priredi na velikonočni ponedeljek, 2. aprila, otvoritveni kolesarski izlet v Št. Ilj (gostilna Dimnik), kjer bo kompletna društvena godba skrbela za prijetno zabavo. Udeležba za člane je obvezna. Vljudno vab-ljeni so tudi prijatelji delavskega sporta. — Odvoz točno ob pol 14. uri izpred društve-nega lokala. Odbor.

Oddelek kontrole mer v Mariboru, Fran-čiškanska ul. 11 sprejema od današnjega dne naprej vsaki ponedeljek, sredo in petek do-poldne na pregled in žigovanje tudi domače izdelke iz zlata in srebra na kar se opo-zarja interesente.

Svileni robci so se ji dopadli. Pred ne-kaj dnevi je prišla v trgovino Trpin v Ve-trinjski ulici čedno oblečena kmečka žena, v spremstvu moškega in je zahtevala, da ji predložijo svilene robce, ker želi enega ku-piti za svojo dekle. Po dolgem izboranju se je odločila za najcenejšega, katerega je tu-di plačala. Pri odhodu je pa ženi padel izpod plašča drug tak robec in tedaj se je ugoto-vilo, da njena navidezna nosečnost ni bila pristna, ampak, da je skrivala pod plaščem nič manj kot 35 svilenih rut, v skupni vred-nosti 4000 dinarjev, ki jih je na sličen način izmaknila po raznih trgovinah.

Vlomilsko tolpo, ki je zadnji čas vlam-ljala in kradla po raznih okoliških trgovinah in trafikah, so končno s pomočjo daktilosko-pije odkrili v osebi neke Cehnerjeve iz va-gonarske kolonije, kjer je s svojimi pajdaši imela precejšnjo zalogo nakradenih predme-tov. Policija sedaj išče tudi lastnika avtomo-bila, ki so se ga posluževali pri svojih »tur-nejah«.

Zanimivo predavanje o sportu. V petek zvečer predava g. dr. Planinšek, znan orga-nizator sporta, v dvorani Delavske zbornice o pomenu sporta in sicer o vseh panogah, kakor o nogometu, lahki atletiki itd. Začet-ek ob 8. uri.

Mariborsko gledališče Veliki noči bo premiera Försterjeve opere »Gorenjski slavček«. Ta slovenska opera je v novi predelavi — predelali so jo nekako pred desetimi leti — dosegla v Ljub-ljani rekordno število uprizoritev. Premiero pripravljata režiser Vl. Škrbinšek in kapel-nik Herzog. Zasedba: Vdovo Majdo poje Zamejč-Kovičeva g. Minka je Udovičeva, Ninon Barbičeva, Chanaoneta poje Neralič, g. Franja Sancin, Štuklja F. Kovič, Rajdlja Medven, krčmarja Gorinšek in Lovra Škr-binšek.

Trbovlje

Take so razmere v cementarni. Kdor iz-stopi na Trboveljski postaji in se napoti v višje ležečo trboveljsko dolino, ga najprvo pozdravi z mrkami okni in prašnim zidovjem cementna tovarna T. P. D. V tej tovarni so se urednice tisočletne sanje alhimistov, da se da kamenje in blato izpremeniti v zlato. Tovarna se je od leta do leta modernizirala in racionalizirala. Število zaposlenega de-lavstva se je pa manjšalo. Uvedel se je na račun delavstva skrajšani delovni čas in s tem tudi znižane delavske plače. Delo se je pred kratkim tudi delno ustavilo. Ko delav-stvo ni imelo ne zaslužka in ne podpore, se je obrnilo na občino za pomoč. Zaslužki v tovarni so globoko pod eksistenčnim mini-mumom. Pri skrajšanem delu komaj dose-gajo Din 21.— dnevno. Delavstvo je zado-ženo po trgovinah in sploh povsod, kjer za-more kaj dobiti. To so poleg rudarjev prvi sužnji moderne kapitalizma, kakor mumi-je izsušeni se vlačijo na delo in z dela. Samo z enim je dobro preskrbljeno v tovarni. Ma-lo kje se je pri volitvah v občino, Delavsko zbornico in zaupniški zbor tako pritiskalo na ubogo delavsko paro kakor ravno v ce-mentarni. Z grožnjami in sladkorjem se je šlo na delo. Pri tem se je posebno odlikoval nekdanji Bernotov gromovnik in en novo-pečeni poduradnik, kateremu pred nekaj le-

ti ni bila nobena zastava dovolj krvavo rde-ča. Bernotov gromovnik pravi, da bo s par »nacij« vzdržal vso tovarno. Tudi v cemen-tarni si hočejo iz lačnega, raztrganega in obupanega delavstva nekateri politični pre-napezeži kovati politični kapital.

Krajevna skupina Bratovske skladnice. V soboto, 24. t. m. se je vršila predkonfe-rencia delegatov krajevnih skupine Bratov-ske skladnice, katera se je vršila drugi dan, v nedeljo. Podpredsednik sodrug Hruševar je podal izčrpno poročilo o delovanju de-lavskega zastopstva pri tej važni socialni ustanovi. Sprejelo se je več stvarnih pred-logov, vsi v prid članstvu Bratovske skladi-nice. O Bratovski skladnici v Trbovljah bo-mo spregovorili prihodnjič nekaj več besed.

Za tiskovni sklad »Delavske Politike« so darovali: Ivan Ledinek Din 4, Ivan Barbej 2, Franc Učakar 5, Vinko Učakar 3, Jernej Pikel 2, Alojz Medved 2, Alojz Vidic 2, Al-bin Odlazek 3, J. Tone 5, Franc Obolner 2, Miha Sever 1, Hauptman Anton 3, Gadec Anton 2, Lach Anton 2, Bregar Jože 2, Giu-liatti Ivan 1, Kovač Leopold 2, Špec Feliks 2, Covník Mikl 1, Filip Murn 2, Ledinek Ju-sti 2, Učakar Jože 5, Skupaj Din 55.— Naj-lepša hvala darovalcem in zbiratelju! Sodru-gi in sodružice, posnemajte!

15.000 ur dela s pranjem

Ali ste že kdaj pomislili, koliko ur svojega življenja se mora gospodinja ubijati s pranjem perila? Kako silno težavno je bilo to delo, ko je morala gospodinja perilo še mencati in otepati!

Dandanašnji ni več treba, da bi se s pranjem perila tratile moči in čas, zakaj dandanes imamo Radion. Schichtov Radion prihrani gospodinjini delo.

Tako lahko je zdaj to:

- A) zvečer se perilo namoči,
- B) drugo jutro se Schichtov Radion v mrzli vodi raz-topi, v raztopini pa se potem kuha perilo vsaj 15 minut,
- C) nato se perilo izpere najpoprej v topli, potem v mrzli vodi, dokler ni voda čista... in perilo je opranol!

Brez mencanja, brez otepanja praznesljivo in hitro kakor sneg belo perilo s Schichtovim Radionom.

Ne muči se!

Uzemi SCHICHTOV RADION

Hrastnik

Za kratek čas. Dopisnik »Pohoda« kar ne more pozabiti »Delavske Politike« in na-šega delavskega gibanja, posebno odkar se je s svojimi prorokovanji o koncu marksizma tako pošteno uštel. Namesto presnetih mark-sistov je zmanjkalo nacijev, kar tudi lepo sam priznava. Zadnjič je namreč pisal, da marksisti pretakajo krokodilove solze, zdaj pa pravi, da ni videti ne solza in ne kroko-dilov. Krokodil namreč joka samo takrat, kadar požira svoj plen. Marksisti smo naci-je srečno pofohtnili in zato ne moremo več pretakati solz, da bi pa goltali zelene ku-šarje in podobno razkačeno golazen se pa res ne izplača. Kaj ne?

Koncert glasbenega društva Hrastnik. — 18. marca se je predstavil naši javnosti »mladinski zbor«, katerega tvori veliko šte-

Oto Bauer Vstaja avstrijskih delavcev njeni vzroki in posledice

Prevala Talca

Sedaj je izbruhnila vstaja tudi na Dunaju. Okrog petih popoldne so bili izstreljeni prvi streli.

Začeli so se boji. Na eni strani proletarci, večinoma brezposelni, s staro puško iz vojne dobe v rokah in z nekaj naboji v žepu. Na drugi strani vojaštvo in policija, opremljeni z vsem modernim orožjem: z oklopnimi avtomobili, topovi in havbicami, z metalci min.

V večernih urah so že grmeli topovi. Čete gospoda Dollfussa so začele obstreljevati občinske hiše, ki so se vanje zabarikadirali schütz-bündlerji. Kaj jim je bilo mar, da je bombardiranje pobijalo žene in otroke? Saj so žene in otroci upornih proletarcev. Kaj jim je bilo mar, da so tisoči radi porušenja občinskih hiš izgubili streho? Samo s puškami in strojnimi pač tako zlahka ne zadušili delavske vstaje.

Ko so topovi opravili svoje delo, so začele čete jurišati občinske hiše. Na dvoriščih, na stopniščih, v kuhinjah se začne boj moža proti možu. Na vojake, ki so vdiral, so metali delavci primitivne ročne granate, ki so si jih bili sami izdelali. S kuhinjskimi noži in likalniki so proletarske žene pomagale svojim borečim se možem.

Končno je bilo delo opravljeno — tako se je vsaj zdelo. Toda nekaj ur pozneje so se pojavili na strehi, v stolpu, v oknih znova strelci, ki so vnovič začeli boj.

Vkljub neenakemu orožju traja boj za Dunaj štirikrat štiri in dvajset ur...

Medtem pa se je vnel boj tudi v drugih industrijskih krajih. V hrabrem Steyerju. V herojskem Brucku ob Muri. V Eggenbergu in Gradcu, v Kapfenbergu in Judenburgu, v Neunkirchenu in v Fraientalu, v Wörglu in Härnigu...

Zmagali so topovi, zmagale so težke havbice. Meščanski red je zopet vzpostavljen. Na stotine delavcev, žen in otrok je bilo umorjenih. Tisočeri ranjenci se zvijajo v bolečinah. Tisoči teže stlačeni v ječah. Z moritvijo in krvjo je bila ustvarjena nova Avstrija.

Preki sod je na delu. Prvi je stopil pred krvavo sodišče nove »krščanske« Avstrije dunajski delavec Münchreiter, 43 letni mož, oče treh otrok. Toda ni stopil sam. V boju težko ranjenega so ga na nosilnici prinesli v sodno dvorano. Sodišče je mnenja, da se težko ranjeni človek ne smatra za bolnega, kar bi po zakonu preprečilo izvršitev smrtne kazni. Sodniki gospoda Dollfussa so dali ranjenca na nosilnici prenesti k vislicam.

Fašizem triumfira

Delavska kri teče v potokih. Delavci umirajo v bojnih črtah, v sestreljenih hišah, v bolnicah, na vislicah. Fašizem vriska! Fašizem triumfira!

Socialnodemokratska stranka, ki ji je pri poslednjih volitvah 41 odstotkov, več kakor dve petini, avstrijskega ljudstva oddalo svoje glasove, je razpuščena. Skoro vsi njeni voditelji so zaprti. Pozaprti so upravne, ki se bojev niso udeležili, ki so v ponedeljek in v ostalih dnevih sedeli v tajništvih strokovnih organizacij, v uradih dunajskega magistrata, v deželni vladah, v

okrajnih in občinskih uradih; samo tisti, ki so bili v bojnih črtah in ki jih zato policija ni mogla zgrabiti, so ušli aretaciji. Vsem socialnodemokratskim narodnim in zveznim svetnikom, poslanecem deželnega sveta in občinskim svetnikom so bili po vladni odredbi odvzeti mandati, ki jim jih je podelilo ljudstvo v svobodnih volitvah. Strankin dom in delavski domovi so zasedeni, strankin tisk je prepovedan. Vse, kar so si stotisoči avstrijskih delavcev v 45 letih zgradili, je uničeno.

Lastnina je sveta. Namreč kapitalistova lastnina. Skupno lastnino organiziranih delavcev pa je oropala brezpravna sila.

Zasedli so najponosnejšo trdnjavo avstrijske socialne demokracije, dunajski magistrat. Zasedlo ga je vojaštvo; tam, sredi mesta, kjer ne stanujejo delavci, se ni nihče upiral. Le župan Seitz se je sam uprl. Izjavil je rabljem fašistovske vlade: »Svoje uradne sobe na zapustim! Dve tretjini dunajskega ljudstva sta me semkaj poslali; nihče me nima pravice odtod odstraniti. Kršiteljem ustave se nočem ukloniti.« Rabljji gospoda Dollfussa so šestinsedemdesetletnega bolnega moža, ki je bil prvi predsednik avstrijske republike, nasilno zgrabili in ga, ker sam ni hotel oditi, odnesli v policijski zapor. Gospod Schmitz, član krščansko-socialne stranke, ki mu je pri zadnjih volitvah oddala samo petina dunajskega ljudstva svoje glasove, vlada sedaj neomejeno nad Dunajem. Proč z nesramnostjo, da bi se še nadalje zidala za proletarce lepa in cenena stanovanja! Stanovanja so vendar, da prinašajo hišnim posestnikom rento. Proč s šolsko reformo, s skrbstvom! Proč s socialnodemokratskimi uradniki; klerikalni stremuhu čakajo na njihova mesta!

viljo šolske dece pod vodstvom učitelja g. Candra. Ta zbor, ki vzbuja med delavstvom vso pozornost in simpatijo, saj smo razredno zavedni delavci dali svoj čas inicijativo za tak zbor v »Svobodi«, pa se je nekaterim zavidljivcem posrečilo, da so to preprečili. Toda nič zato. Prvi nastop zbora je pokazal dovolj lepo in močno glasovno zasedbo, kar mu daje zagotovilo bodočega napredovanja! Priznanje gre g. Candra, kateri je tudi to težko delo prevzel. Mogoče bi se moglo pritegniti tudi ostalo učitelstvo v naši dolini k praktičnemu delu na glasbenem polju. Ostali program moškega in mešanega zbora je bil z malimi izjemami posrečeno podan. Uspeh je še povečalo sodelovanje orkestra.

Tržič

V sicer mirno mesto se je sedaj, ob prihodu pomladi naselil nered v eni največjih tovarn. Često se dogodi, da kdo zbolí. Na njegovo mesto pride drugi, pa je mir. Tudi tu je tako, ali mladi g. mojster hoče vse na novo urediti. Predvsem šikane delavstva, potem razni patenti, kateri so škodljivi delavcem in tvrdki. In čudno se nam vidi, da g. šefi tega ne uvidijo. Za enkrat zamolčimo ime dotičnega g. mojstra, ali opozarjamo ga, da s šikanami preneha, ker delavstvo je tega že sito, sicer se lahko zgodi, da se bode zagovarjal pred oblastmi, pa četudi ga štiti plavi, kateri so ga hoteli pred par leti pognati čez mejo. Delavstvu pa ključemo: V organizacijo, tam je naša moč. O šikanah pa obveščajte zaupnika, da se naredi zopet red v tovarni, kateri je potreben za delavce in delodajalce. Za enkrat toliko. **Opazovalci.**

Oplotnica

Veliko zanimanje nacionalne gospode za delavska zborovanja. V nedeljo, dne 25. t. m. se je vršil v Oplotnici sestanek tamonjega delavstva, ki je bil sklican od svobodnih strokovnih organizacij.

Sestanka se je udeležilo delavstvo v lepem številu, razen tega pa so prišli na sestanek tudi okrožni zdravnik Okrožnega urada g. dr. Lautner, občinski tajnik in nekaj tamkajšnjih delodajalcev. Zbranim delavcem je bilo seveda takoj jasno, zakaj je bil ta marksistični sestanek počaščen s prisotnostjo teh gospodov.

Sodrug Vidovič, kot referent, je v svojih izvajanjih orisal današnji položaj mestnega in podeželskega proletarijata, citiral najvažnejše določbe obrtnega zakona in zakona o zaščiti delavcev, povdral potrebo in pomen močne svobodne strokovne organi-

GLAVNA ZNAMENJA Kathreiner Kneip-pove sladne kave so: a) dobro zaprt zavitek, b) slika župnika Kneippa, c) podpis: Seb. Kneipp!

zacije, ki bo na splošno željo oplotniškega delavstva v kratkem zopet ustanovljena.

Zbrani delavci so pazljivo sledili izvajanjem s. Vidoviča, le prisotni »narodnjaki« so smatrali za potrebno, podčrtati svoj vevlevažno prisotnost z raznimi »duhoviti« medklici. Sicer pa vabimo te gospode še na naš drugi sestanek, ki se bo vršil v najkrajšem času, na katerem se bodo obravnavala pri točki »Razno« sledeča aktualna vprašanja:

oblasti... Oblast je zastopal g. Erman.

Studenci—Radvanje

Tožba radi »Avstrije«. Pred sreskim sodiščem se je vršila minuli teden razprava v zasebni tožbi posestnika in upokojenega občinskega odbornika Simona Lorbeke iz Nove Vasi proti občinskemu odborniku in hišnemu posestniku Jakobu Rupretu iz Nove Vasi radi zalenja časti. Oba imenovana sta občinska svetnika novo razširjene občine Studenci—Radvanje. Simon Lorbek je že 28 let občinski svetnik in uživa vsled tega med občani splošen ugled. Dne 2. jan. t. l. se je vršila seja občinske uprave v Studencih, na kateri so volili nove častne člane. Med drugim je bil predlagan za častnega člana tudi Simon Lorbek. Proti temu pa je nastopil Jakob Rupret kot »nacionalist« in očital Lorbeku, da je baje leta 1922 pobiral podpise za Avstrijo. Očitek je bil popolnoma neresničen in je radi tega Lorbek tožil. Toženi Rupret je priznal svoj nastop proti Lorbeku v tej seji in se zagovarjal z dobro vero, češ, da je to slišal od drugih na volilnem shodu ob občinskih volitvah in na neki vlogi nekega Potočnika. Zadnja razprava je bila preložena v svrhu zaslišanja novih prič. Vendar nove razprave ne bo več, ker je pri nato sledeči seji občinskega odbora dne 22. marca v Studencih toženi Jakob Rupret obžaloval očitke, ki jih je iznesel v seji dne 2. jan. proti Lorbeku. Izjavil je, da nima poviš, gospodu Lorbeku očitati karkoli v narodnem pogledu ter je uvidel, da je bil napačno informiran ter da je delal g. Lorbeku krivico in se je zavezal plačati nastale stroške. Zvestemu sodruhu Lorbeku čestitam k zadoščenju, ki ga je dobil na ta način za neosnovane očitke.

Delavski sport

Redni lahkoatletski training. SK »Svoboda«, Maribor se vrše ob ponedeljkih in sredo od 17. (5.) ure dalje redni nogometni training pa ob točkah in četrtkih, oboji na lastnem igrišču ob Magdalenskem parku.

IZVEŽBANEGA ŠLIHTARJA

za naš šlihtovni stroj
iščemo za takojšen nastop
E. Zelenka & Co., Maribor

Delavski pravni svetovalec

Služba kuharice »za poskušnjo«. — Neveljavna podpisana izjava ob izstopu iz službe. — Odškodnina radi predčasnega odpusta.

Sresko sodišče v Mariboru je obsodilo trgovko K., da mora plačati svoji bivši kuharici, katero je odpustila iz službe brez odpovedi, za 14 dnevno odpovedno dobo v denarju in odškodnino za polno oskrbo 14 dni, skupno Din 430.— in pravne stroške.

Iz razlogov sodbe posnemamo sledeče zanimive ugotovitve in zaključke sodnika:

Kuharica R. je vstopila dne 30. novembra 1933 v službo pri trgovki K. v Mariboru proti dogovorjeni mesečni plači Din 300.— in polni oskrbi, hrani s stanovanjem in perilom. Dne 15. decembra 1933, torej že po 14 dnevem službovanju je trgovka kuharico odpustila brez tehtnega razloga in je vsled tega kuharica vložila tožbo na plačilo mezde za odpovedno dobo, to je polovico mesečne plače v znesku Din 150.— in za odškodnino za oskrbo dnevno po Din 20.— skozi 14 dni, torej skupno na plačilo Din 430.—

Najpreje pa je kuharica v smislu § 28. poselskega reda zahtevala gornje terjatve od službodajalke pri mestnem občinskem posredovalnem uradu. Poizkus izvensodne poravnave pri mestni občini pa je bil brez uspeha, ker je trgovka odklonila plačilo in se je izgovarjala, da je sprejela kuharico le »na poskušnjo za 14 dni« ter jo je vsled tega upravičeno odpustila po 14 dneh brez odpovedne dobe, ker ni bila z njo zadovoljna.

Pri sodišču je potem tožena trgovka še nadalje ugovarjala, da je kuharica ob odhodu tudi podpisala izjavo, da odhaja popolnoma izplačana. Kuharica je sicer tisto izjavo potem takoj raztrgala, a trgovka jo je zopet zleplila in trdila pred sodnikom, da se je kuharica s podpisom te izjave odrekla vsem zahtevkom in je zato tožba neutemeljena.

Pobrežje pri Mariboru

Razprava radi pretepanja na božični večer. Pretekli teden se je vršila pred sreskim sodiščem v Mariboru na št. 27 že ponovna razprava v civilni tožbi delavca Ernesta Šnofla proti Jakobu Kovaču radi plačila odškodnine vsled pretepanja na božični večer. O tistem pretepanju se je na Pobrežju mnogo govorilo in se tudi sedaj živahno razpravlja. Zato prinašamo dve zanimivi pričevanji o tem pretepanju. Priča Pukšič Ivan je pod prisego izpovedal, da ga je toženi Kovač na božični večer skupno z Antonom Vutolenom peljal v pisarno, Vutolena pustil na dvorišču, kjer ga je odslovil s klofuto, a njega, Ivana Pukšiča je Kovač v pisarni zvezal in nato z bikovko pretepel. Pukšič je bil še drugi dan ves moder. Priča Vutolen Anton pa je potrdil, da ga je Kovač Jakob res takrat peljal skupno s Pukšičem do pisarne, potem na dvorišču oklofutal in končno napodil ter ga sunil iz hiše, Pukšiča pa pridržal v pisarni. Naslednji dan mu je Pukšič pravil, da ga je Kovač pretepel z bikovko. Vutolenu je takrat še ostal na licu mesta celo klobuk, ki mu je padel z glave pri klofutanju. Ker je Šnofl predlagal še celo vrsto drugih prič, ki bi naj potrdile, da jih je Kovač tudi pretepal, je bila razprava preložena.

Za hišne in gospodinske posle velja »poskušnja« le prvi teden.

Sodišče je gornje razloge tožene trgovke proti tožbi kuharice zavrnilo kot neutemeljene. Pošelski red z dne 18. junija 1921 namreč določa v § 15., toč. 3., da smeta stranki službeno razmerje »na poskušnjo« razvezati brez odpovedi samo v teku prvega tedna. Ker pa je v tem primeru trajala služba že 14 dni, je bil takojšen odpust iz službe brez predhodne 14 dnevne odpovedi nedopusten.

Sicer pa je smatralo sodišče za dokazano, da sta sklenili stranki službeno razmerje celo za nedoločeno dobo in da torej ni bila pogojena poskušnja doba. Kakega zakonitega razloga v smislu § 17 in 18 poselskega reda, glasom katerega bi lahko tožena trgovka kuharico odpustila takoj iz službe brez odpovedi, pa ni dokazala. Zato mora trgovka vsled predčasnega odpusta brez tehtnega razloga plačati kuharici mezdo v denarju in za polno oskrbo skozi 14 dni po § 22. poselskega reda.

Podpisana izjava proti dobrim šegam.

Potrdilo od 16. decembra, s katerim se je tožeča kuharica odpovedala vsakemu nadaljnjemu zahtevku, pa je pogodba proti dobrim šegam v smislu § 879 o. d. z. in vsled tega samo na sebi nično, neveljavno. Sodišče je smatralo za dokazano, da je kuharica to potrdilo podpisala le v razburjenem stanju, v veliki stiski in bojazni za obstanek, ker ji je trgovka grozila, da ji drugače ne da službene knjižice niti plače za že odsluženo dobo. Tožnica je potrdilo po prejemu plače tudi takoj strgala, in s tem svoj pristanelek preklicala. Če se še upošteva, da je potrdilo napisala v celoti tožena trgovka in ga ponudila tožnici v podpis, je jasno, da tožnica ni imela časa za dober premislek in torej med strankama ni prišlo do pozitivnega soglasja.

Zahtevani znesek Din 20.— dnevno kot odškodnino za oskrbo tožnice, to je za celotno hrano, stanovanje in perilo smatra sodišče za primeren, posebno, če se še upošteva, da je imela tožnica vsak čas na razpolago hrano in je dobivala opoldne za obed juho z mesom in prikuho.

Otroške nogavice	od Din	3:50	naprej
damske nogavice	„	6:50	„
moške nogavice	„	3:—	„
otroške sandale	„	16:—	„
otroški čevljički, nizki	z zaponko		
	od Din	18:—	naprej
otroški čevljički, visoki			
	od Din	22:—	naprej

Eksportna hiša „Luna“ Maribor, Aleksandrova c. 19

Znižane velikonočne cene!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.